

## **Byrådsmøde 26.04.2023 pkt. 18**

### **Ændringsforslag til Lokalplan 1163, Udvidelse af Aarhus Havn**

*Fremsat af: Jakob Søgaard Clausen (DD), Metin Lindved Aydin (RV), Solveig Munk (EL), Thure Hastrup (UFP) og Henrik Arens (UFP)*

Ovenstående byrådsmedlemmer og partier har indgået en alternativ politisk aftale om Aarhus Havns fremtid. Aftalen fremsættes hermed som ændringsforslag til *Lokalplan 1163, Udvidelse af Aarhus Havn*.

Beslutningspunkter:

1. Lokalplan 1163 afvises
2. Teknik og Miljø udarbejder en ny plan indeholdende tiltagene i nedenstående aftale

## **Havneudvikling med respekt for by og bugt**

*Alternativ politisk aftale om Aarhus Havns fremtid*

### **Lyt til aarhusianerne**

Aarhus Havn har ansøgt Aarhus Kommune om en massiv havneudvidelse på i alt ca. 105 hektar landareal, som ønskes etableret i tilknytning til den eksisterende havn og direkte ud i Aarhusbugten. I alt ønsker Aarhus Havn at inddrage 180 hektar af Aarhusbugtens vandareal.

På baggrund af ansøgningen sendte Aarhus Kommune lokalplanforslag 1163 i offentlig høring sammen med miljøkonsekvensvurdering og forslag til spildevandstillæg. Høringen foregik i foråret 2022, og der indkom i alt knapt 1.600 høringssvar, hvilket er et rekordstort antal.

De mange høringssvar handler især om behovet for en havneudvidelse, ønske om at der bliver undersøgt alternativer til havneudvidelsen, visuel og landskabelig påvirkning, rekreative interesser, havmiljø, samt klimabelastning/CO2-aftryk.

Byrådsmedlemmerne bag denne aftale noterer med tilfredshed, at rigtig mange aarhusianere har valgt at deltage i høringen og give deres mening til kende.

En efterfølgende gennemgang af høringssvarene har vist, at omkring 9 ud af 10 ytrede sig kritisk mod Aarhus Havns ønske om en havneudvidelse. Høringssvarene kom fra en lang række private borgere, fællesråd, organisationer og borgergrupper. Også flere virksomheder markerede deres modstand mod havneudvidelsen, herunder store virksomheder som Salling Group og Arla.

På baggrund af høringen foreslog byrådsmedlemmerne bag denne aftale i foråret 2022, at der blev igangsat yderligere borgerinddragelse, med det formål at supplere og kvalificere beslutningsgrundlaget yderligere.

Uden drøftelser i byrådet blev der igangsat en supplerende inddragelsesproces. Processen blev desværre meget rodet og en række af de aktører, som har været involveret, har ikke oplevet det som værende en god proces.

Efter ønske fra byrådsmedlemmerne bag denne aftale blev der desuden udarbejdet nye analyser af alternativer til havneudvidelsen. Byrådsmedlemmerne bag denne aftale kan dog konstatere, at de udarbejdede analyser og rapporter har væsentlige mangler og kan kritiseres for deres manglende troværdighed, uafhængighed og grundighed.

Som en del af den supplerende inddragelsesproces blev der endvidere nedsat et borgerpanel med 38 repræsentativt udvalgte aarhusianere. Borgerpanelet var igennem en grundig proces, hvor de fik en lang række informationer om den ønskede havneudvidelse og forskellige forhold i relation hertil.

I alt 21 medlemmer af borgerpanelet har skrevet og afleveret et personligt brev til byrådet med anbefaling til, hvordan byrådet bør forholde sig til havneudvidelsen. Tre af panelisterne støtter havneudvidelsen, mens 14 er af den holdning, at beslutningen helt skal droppes eller udskydes. Fire borgere er i tvivl, men er hovedsageligt kritiske.

Byrådsmedlemmerne bag denne aftale vil gerne takke borgerpanelet for dets store arbejde og for bidraget til debatten om havneudvidelsen. Netop det faktum, at borgerpanelet består af tilfældigt udvalgte aarhusianere, vægter især højt, da borgerpanelets konklusioner således siger meget om, hvad aarhusianerne som helhed synes om den massive havneudvidelse.

Denne aftale har således især sit udgangspunkt i borgerpanelets anbefalinger til byrådet.

På baggrund af den omfattende borgerproces og de mange inputs har aftaleparterne valgt at kalde denne aftale for *Havneudvikling med respekt for by og bugt* - netop respekten for Aarhus er altafgørende.

### **Fokus på Aarhus' behov**

Historisk set har der altid været et godt sammenspil mellem by og havn. Med debatten om havneudvidelsen har dette samspil desværre lidt et stort knæk. Og i takt med, at Aarhus Havn har udviklet sig til en stor international havn, er fokus på og samspillet mellem by og havn blevet skubbet i baggrunden.

Byrådsmedlemmerne bag denne aftale ønsker derfor først og fremmest et fokus på Aarhus' behov og ikke bare snævert i forhold til havnens behov. Derfor foreslås det, at der igangsættes en omfattende borgerinddragende proces, som skal diskutere Aarhus Havns samspil med resten af Aarhus. Her skal fokus være på at lade fælles politiske værdier og visioner for byen, og bugten styre, hvordan havnens udvikling skal ske. Processen skal lede frem til et værdigrundlag, som skal være ledende for videreudviklingen af Aarhus Havn, som jo er ejet af Aarhus Kommune - og dermed af aarhusianerne.

## **Intet behov for at inddrage hektarer af Aarhusbugten**

På baggrund af den omfattende borgerinddragende proces, og til dels de udarbejdede analyser og rapporter, har det imidlertid vist sig, at det ikke er nødvendigt med en havneudvidelse ud i Aarhusbugten.

Med effektivisering af de eksisterende havnearealer kan der rummes meget mere aktivitet på Aarhus Havn end tilfældet er i dag. Herudover bør der sættes grænser for hvilke havneaktiviteter, som er nødvendige at drive på Aarhus Havn, især når der er tale om aktiviteter, som lige så godt kunne finde sted på andre havne i Danmark.

Med dette udgangspunkt er det således muligt at beskytte de landskabelige værdier, naturkvaliteter og rekreative interesser, der knytter sig til Aarhusbugten, ligesom havmiljø og klima prioriteres med *Havneudvikling med respekt for by og bugt* i stedet for en massiv udvidelse af Aarhus Havn ud i bugten.

### *Bedre udnyttelse af eksisterende arealer*

I rapporten *Potentialer og konsekvenser ved alternativer til Yderhavnen* udarbejdet af HBS Economics peges der på en mulighed for at effektivisere den eksisterende containerterminal med 10 procent. Containerterminalen dækker dog kun over 100 hektar inkl. infrastruktur. Aarhus Havns samlede nuværende areal er imidlertid hele 280 hektar. Dermed er potentialet for effektivisering af de eksisterende havnearealer langt større end blot 10 % af 100 hektar. De 10 % er i rapporten desuden blot en antagelse lavet på baggrund af forventninger til effektiviseringer på den ønskede nye containerterminal på Yderhavnen.

På denne baggrund ønsker byrådsmedlemmerne bag denne aftale derfor en mere grundig analyse af mulighederne for at effektivisere *alle* havnens nuværende 280 hektar. Dette kan fx ske gennem automatisering eller implementering af ny teknologi.

Herudover ønsker byrådsmedlemmerne bag denne aftale, at der bliver set på de mange virksomheder, som har adresse på havnen, men som bør opsiges for at frigive plads til vigtige havneaktiviteter.

### *Aarhus Havn skal ikke være depot for containere - hverken tomme eller fyldte*

Ca. 40 pct. af de containere, der kommer sejlen til Aarhus, er tomme. Og ca. 20 pct. af de containere, der sejler væk herfra, er også tomme. Tallene fremgår af Danmarks Statistik. Hvis prisen på opbevaring af containere i Aarhus hæves til markedsniveau, vil rederierne hente deres containere hurtigere. Det vil frigøre plads på terminalen og bidrage til at eliminere behovet for nyt areal.

Byrådsmedlemmerne bag denne aftale ønsker derfor, at Aarhus Havn iværksætter tiltag, som reducerer antallet af containere - tomme som fyldte - som tager plads på havnen fra vigtige havneaktiviteter.

### *Tørhavn*

Det vurderes som nævnt ovenfor, at en tørhavn kan frigøre plads på containerterminalen på Aarhus Havn. I Kommuneplanen er der udlagt rammer for et fremtidigt erhvervsområde i Harlev Nord/Framlev med fokus på produktions- og transporterhverv.

Byrådsmedlemmerne bag denne aftale forudsætter etableringen af en tørhavn og er derfor enige om, at havnen pålægges at fremskynde undersøgelserne om etablering af tørhavn i Harlev Nord/Framlev, men bemærker samtidig, at der skal være fokus på borgerinddragelse af lokalområdet i Harlev og Framlev.

#### *Samarbejde med Grenaa Havn*

Med rapporten *Potentialer og konsekvenser ved alternativer til Yderhavnen* udarbejdet HBS Economics vurderes det, at Grenaa Havn kan aftage noget af det ekstra gods, der forventes på Aarhus Havn de kommende år. Grenaa Havns direktør har imidlertid været ude og kritisere rapportens pessimistiske syn på mulighederne i Grenaa.

Byrådsmedlemmerne bag denne aftale ønsker derfor et langt bedre samarbejde med Grenaa Havn. Aarhus Havn pålægges derfor at indgå et strategisk samarbejde med Grenaa Havn med henblik på at tilbyde virksomheder udvalgte og oplagte havneaktiviteter i Grenaa.

#### *National plan*

Byrådsmedlemmerne bag denne aftale mener desuden, at det er nødvendigt at se på Danmarks godstransport på et nationalt niveau. Der skal derfor arbejdes for at Folketing og Regering iværksætter en *National plan for fordeling og transport af gods i Danmark*.

For Aarhus vedkommende bør der fokuseres på en rolle som forsyningssikkerhedshavn, hvor der derfor ses på nice-to-have og need-to-have-havneaktiviteter. Aarhus Havn skal ikke det hele. Der skal fokuseres for at gøre plads til de vigtigste havnevirksomheder og aktiviteter. Dette forslag findes i Borgerpanelets anbefalinger, hvor flere deltagere netop pegede på behovet for en national plan.

#### *Masser af muligheder inden for de eksisterende havnearealer*

På baggrund af ovenstående tiltag vurderer byrådsmedlemmerne bag denne aftale, at der er rig mulighed for at Aarhus Havn kan videreudvikle sine aktiviteter og fortsat være en international havn, som kan levere på forsyningssikkerheden i Danmark. De mange skitserede alternativer og nye tiltag vil således resultere i, at der intet behov er for en havneudvidelse for nuværende.

Forligspartierne peger herudover på følgende yderligere tiltag, som allerede nu bør iværksættes for at genoprette tilliden til Aarhus Havn og for at sikre, at Aarhus Havn påtager sig et større samfundsansvar, som en stor aktør i Aarhus og Østjylland.

#### **Havmiljø**

Byrådsmedlemmerne bag denne aftale har lyttet nøje til debatten om konsekvenserne for havmiljøet ved en havneudvidelse. Her har eksperter og andre aktører med indsigt i området slået fast, at en havneudvidelse vil få voldsomme konsekvenser for havmiljøet. Havmiljøet i Aarhusbugten er imidlertid voldsomt udfordret i forvejen. Byrådsmedlemmerne bag denne aftale understreger derfor, at *Havneudvikling med respekt for by, og bugt* ikke bidrager til yderligere forværring af havmiljøet. Med aftalen er det således ikke nødvendigt med hverken klappning eller råstofindvinding i Aarhusbugten.

Aarhusbugten er særligt udfordret på en række parametre herunder også i forhold til plante- og dyrelivet. Byrådsmedlemmerne bag denne aftale er enige om, at Aarhus Havn har en vigtig opgave ved aktivt at bidrage til at forbedre havmiljøet i bugten. Byrådsmedlemmerne bag denne aftale ønsker derfor at igangsætte indsatser, som kan bidrage til at nå målsætningen om god økologisk tilstand og dermed sørge for, at havmiljøet i bugten samlet set forbedres.

#### *Blueline*

Aarhus Havn har i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Aarhus Universitet og Aarhus Kommune allerede etableret samarbejde om Aarhus Blueline. Aarhus Blueline foreslås med denne aftale etableret langs den nuværende mole hele vejen langs Østhavnsvej. Blueline kan etableres med det samme sammen med et netværk af stenrev, som kan understøtte havets biodiversitet, tilbyde naturoplevelser under havets overflade og udgøre en scene for formidling og læring om havet. Aarhus Havn pålægges etableringen hurtigst muligt.

#### *Behov for yderligere tiltag*

Aarhus Blueline og de mindre stenrev er et vigtigt bidrag til genopretningen af det kystnære havmiljø, men er ikke tilstrækkeligt til at kunne løfte Aarhusbugten op til god økologisk tilstand.

Byrådsmedlemmerne bag denne aftale er enige om, at Aarhus Havn i højere grad skal tage ansvar for at iværksætte yderligere initiativer, som kan forbedre havmiljøet og det marineliv i Aarhusbugten generelt.

#### **Klima og CO2-udledning**

I 2008 besluttede byrådet i Aarhus ambitionen om et CO2- neutralt bysamfund i 2030. Siden da har Aarhus Kommune, sammen med virksomheder, organisationer og borgere, arbejdet for at gøre målet til virkelighed og Aarhus grønnere. Aarhus Kommune er derfor i gang med en historisk omstilling. Etablering af en massiv havneudvidelse vil være i direkte modstrid mod den grønne omstilling og udlede op mod 170.000 tons CO2 i atmosfæren.

Denne omstilling kræver store ændringer af vores vaner og byens indretning, og stiller krav til vores evne og vilje til at samarbejde. En havneudvidelse som løsning var sådan man gjorde i den fossile fortid. *Havneudvikling med respekt for by og bugt* beskriver, hvordan man tænker havnedrift i en grøn virkelighed.

Byrådsmedlemmerne bag denne aftale anerkender, at dele af tiltagene foreslået med denne aftale vil påvirke Aarhus samlede CO2-udledning. Byrådsmedlemmerne bag denne aftale er enige om, at alle nye tiltag skal være CO2-neutrale inklusiv scope 3. Det betyder konkret, at der skal iværksættes tiltag, hvilket skal ske ved, at Aarhus Havn både minimerer den faktiske udledning ved udførelse af tiltag, og samtidig udfører tiltag, der reducerer udledningen fra andre kilder.

Byrådsmedlemmerne bag denne aftale peger allerede nu på, at Aarhus Havn bør iværksætte følgende tiltag: Etableringen af solceller på havnens tage mv. og i forbindelse med en dryport, samt energisymbioser på Aarhus Havn og herudover undersøges

muligheden for etableringen af forskellige former for VE-anlæg i det fremtidige erhvervsområde ved Framlev i tæt samarbejde med lokalområdet.

Byrådsmedlemmerne bag denne aftale er enige om, at Aarhus Havn, på linje med de andre selskaber, skal være en del af Aarhus Kommunes klimaprogram.

#### *Etableringen af landstrøm til containerskibe*

Landstrøm til containerskibe er under udvikling og endnu ikke i drift på Aarhus Havn. Dette er på trods af, at andre europæiske havne allerede har etableret landstrøm til containerskibe. Aarhus Havn har en ambition om først at kunne tilbyde landstrøm til containerskibe i 2026.

Byrådsmedlemmerne bag denne aftale mener, at 2026 er alt for uambitiøst, og Aarhus Havn pålægges derfor at etablere landstrøm til containere senest med udgangen af næste år. Herudover skal Aarhus Havn arbejde på tiltag der sikrer, at containerskibe såvel som krydstogtskibe har en økonomisk interesse i at vælge landstrømsanlæg til samt undersøge muligheden for at pålægge skibe at slukke for motoren, når de ligger ved kaj.

Udover at landstrøm vil bidrage til reduktion af CO<sub>2</sub>-udledning og forurening over Aarhus, så vil det også løse problemet med lavfrekvent støj fra containerskibe, som mange beboere i Risskov og Højbjerg er generet af.

#### **Sigtelinjer**

Miljøkonsekvensvurderingen viser, at den ansøgte udvidelse af Aarhus Havn vil have stor påvirkning på den visuelle oplevelse af kysten og Aarhus Bugt. Byrådsmedlemmerne bag denne aftale er enige om, at det er særligt vigtigt at tage hensyn til kvaliteten af Aarhus' værdifulde bynære rekreative landskaber; kystlandskabet mod syd med Mindeparken, strandene, skovene og Marselisborg slot.

Byrådsmedlemmerne bag denne aftale understreger derfor, at *Havneudvikling med respekt for by og bugt* ikke vil påvirke de eksisterende sigtelinjer og Aarhus' store værdier som en by tæt ved og med udsigt ud over Aarhusbugten.

#### **Bilag**

Bilag 1: Uddybning af effektiviseringsmuligheder, havmiljø-tiltag og økonomien

Bilag 2: Dokumentation for effektiviseringsmuligheder

Aarhus d. 24. april 2023

Metin Lindved Aydin, på vegne af Radikale Venstre

Solveig Munk, på vegne af Enhedslisten - De Rød-Grønne

Jakob Søgaard Clausen, på vegne af Danmarksdemokraterne

Thure Hastrup (UFP)

Henrik Arens (UFP)